

УДК 316.4:323.2

Балакірева О.М., канд. соціол. наук,
Інститут економіки та прогнозування НАН України,
Дмитрук Д.А., канд. соціол. наук, Інститут економіки та прогнозування НАН України

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: осінь 2014 р.

На основі даних двох загальнонаціональних опитувань (жовтень 2014 р.) представлено зріз та аналіз суспільно-політичних настроїв, зацікавлень перебігом політичного життя, електоральних настроїв і орієнтацій населення України. Окремо відстежено динаміку рівня довіри до вищих посадових осіб та основних політичних і соціальних інституцій, партій, всіх рівнів органів влади країни за останні 10 років.

Ключові слова: громадська думка, суспільно-політичні настрої, динаміка довіри.

Емпірична база даних:

1. Загальнонаціональне опитування населення України, проведене Центром «Соціальний моніторинг» спільно з Українським інститутом соціальних досліджень ім. Олександра Яременка з **4 по 10 жовтня 2014 р.** в усіх областях України (у Донецькій та Луганській областях опитування проводилося на території, що контролюється офіційною владою України) та місті Києві. Усього опитано 2008 респондентів. Стандартні відхилення при достовірних 95 відсотках і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,3–2,18%. Рівень досягнення респондентів – 51%.

2. Загальнонаціональне опитування населення України, проведене Центром «Соціальний моніторинг» спільно з Українським інститутом соціальних досліджень ім. Олександра Яременка з **17 по 22 жовтня 2014 р.** в усіх областях України (у Донецькій та Луганській областях опитування проводилося на території, що контролюється офіційною владою України) та місті Києві. Усього опитано 2108 респондентів. Стандартні відхилення при достовірних 95% і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,3–2,18%. Рівень досягнення респондентів – 51% (в Луганській області – 17%, у Донецькій – 65%).

Вибіркова сукупність досліджень репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними ознаками. Метод опитування – індивідуальне інтерв'ю («віч-на-віч») за місцем проживання респондента (на дому).

Електоральна активність: оцінки та прогнози – жовтень 2014 р.

Рівень готовності електорату прийти на дільниці та взяти участь у голосуванні в день парламентських виборів 26 жовтня 2014 р. був досить високим. Прогнозована явка, за даними опитування, була оцінена в 60–65% виборців.

Таблиця 1

Чи плануєте Ви брати участь у голосуванні на виборах до Верховної Ради України 26 жовтня цього року?, %

	Жовтень, 4–10	Жовтень, 17–22
Точно, НІ	11,1	10,9
Скоріше, НІ	8,4	7,7
Скоріше, ТАК	36,6	33,9
Точно, ТАК	43,9	47,4

Таблиця 2

Рівень декларованої електоральної активності у регіональному розрізі, %

4–10 жовтня	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
Точно, НІ	6,5	5,9	8,8	14,9	10,7	19,1	19,7
Скоріше, НІ	5,9	8,3	5,9	8,5	18,7	9,8	12,5
Скоріше, ТАК	28,9	27,9	55,9	35,9	49,3	35,3	37,5
Точно, ТАК	58,7	57,9	29,4	40,7	21,3	35,7	30,3
ОЦІНОЧНО	70–74	68–72	54–58	56–60	35–45	50–55	47–52

17–22 жовтня	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
Точно, НІ	2,3	3,6	6,5	14,0	15,2	62,3	2,8
Скоріше, НІ	3,9	3,6	7,9	10,5	9,8	15,9	11,0
Скоріше, ТАК	37,2	23,1	43,6	30,8	29,5	15,2	64,1
Точно, ТАК	56,7	69,7	41,9	44,6	45,5	6,5	22,1
ОЦІНОЧНО	75–80	70–75	60–65	60–65	50–55	50–55	60–65

Оцінка роботи Президента України, Прем'єр-міністра України, Голови Верховної Ради України (жовтень 2014 р.)

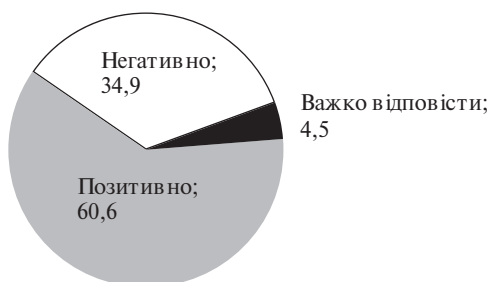

Рис. 1. Оцінка роботи П. Порошенка на посаді Президента України, %

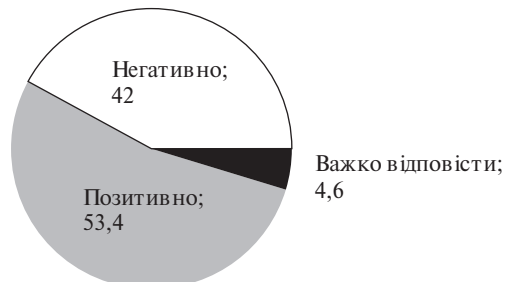

Рис. 2. Оцінка роботи А. Яценюка на посаді Прем'єр-міністра України, %

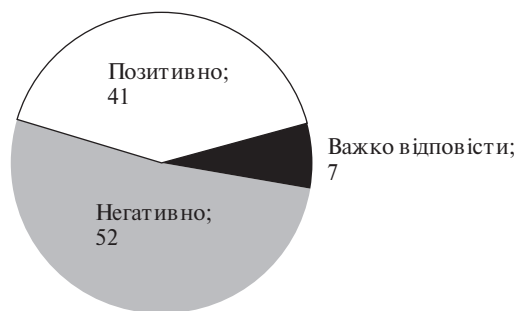

Рис. 3. Оцінка роботи О. Турчинова на посаді Голови ВР України, %

Більше половини (61%) населення позитивно оцінює роботу Петра Порошенка на посаді Президента України, а третина (35%) – негативно. Але баланс оцінки суттєво варіюється в регіональному розрізі: мешканці Сходу та Донбасу переважно негативно оцінили його діяльність. Найбільш позитивно оцінюють роботу Президента в Києві.

Таблиця 3

Оцінка роботи Петра Порошенка на посаді Президента України в регіональному розрізі

	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
Негативно	27,7%	26,4%	22,1%	56,1%	53,9%	43,4%	15,1%
Позитивно	69,8%	71,8%	75,7%	37,5%	36,8%	44,7%	82,9%
Важко відповісти	2,5%	1,8%	2,2%	6,4%	9,2%	11,9%	2,0%
Баланс	42,1%	45,4%	53,7%	-18,6%	-17,1%	1,3%	67,8%

Половина (53%) населення позитивно оцінили роботу Арсенія Яценюка на посаді Прем'єр-міністра України, а 42% – негативно. Але баланс оцінки також залежить від регіону проживання: мешканці Сходу, Донбасу та Півдня переважно негативно оцінили його діяльність.

Таблиця 4

Оцінка роботи Арсенія Яценюка на посаді Прем'єр-міністра України в регіональному розрізі

	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
Негативно	26,8%	33,5%	25,7%	66,5%	57,9%	57,0%	31,6%
Позитивно	71,1%	64,1%	71,0%	27,4%	32,9%	31,9%	66,4%
Важко відповісти	2,1%	2,4%	3,3%	6,1%	9,2%	11,1%	2,0%
Баланс	44,3%	30,6%	45,2%	-39,1%	-25,0%	-25,1%	34,9%

Позитивну оцінку роботі Олександра Турчинова на посаді Голови ВРУ надали 41% опитаних, а дещо більше половини (52%) – негативну. Найбільш негативний баланс оцінки демонструють мешканці Сходу (–63,8%), Півдня (–43%) та Донбасу (майже третина). Позитивним баланс довіри можна вважати в Києві та північних областях.

Таблиця 5

Оцінка роботи Олександра Турчинова на посаді Голови Верховної Ради України в регіональному розрізі

	Захід	Центр	Північ	Схід	Донбас	Південь	м. Київ
Негативно	45,0%	42,7%	32,0%	77,4%	60,5%	64,3%	27,6%
Позитивно	49,6%	52,5%	63,6%	13,6%	27,6%	21,3%	69,7%
Важко відповісти	5,4%	4,7%	4,4%	9,0%	11,8%	14,5%	2,6%
Баланс	4,6%	9,8%	31,6%	-63,8%	-32,9%	-43,0%	42,1%

Основні джерела інформації щодо суспільно-політичних новин (4–10 жовтня 2014 р.)

Рис. 4. Джерела інформації щодо суспільно-політичних новин, %

Джерело: За результатами відповідей на запитання:

«Скажіть, з яких джерел Ви дізнаєтеся суспільно-політичні новини?»

(Респондент міг вказати кілька варіантів відповіді)

«Скажіть, з якого з названих Вами джерел Ви отримуєте інформацію найчастіше?»

(Респондент мав обрати ОДИН варіант відповіді)

Лідером серед джерел інформації щодо суспільно-політичних новин є центральне (загальноукраїнське телебачення) – 90% населення ним користується та більше половини (61,5%) назвали його основним джерелом. Другим найпопулярнішим джерелом інформації є друзі та родичі. Далі йдуть інтернет-сайти та місцеве/регіональне телебачення.

Рівень довіри та його динаміка

Центр «Соціальний моніторинг» спільно з Українським інститутом соціальних досліджень ім. Олександра Яременка продовжує моніторинг громадської думки з вимірювання рівня довіри до основних соціальних і політичних інститутів країни. Для українського суспільства традиційним стало переважання негативних очікувань і низького рівня довіри до більшості соціальних інститутів суспільства.

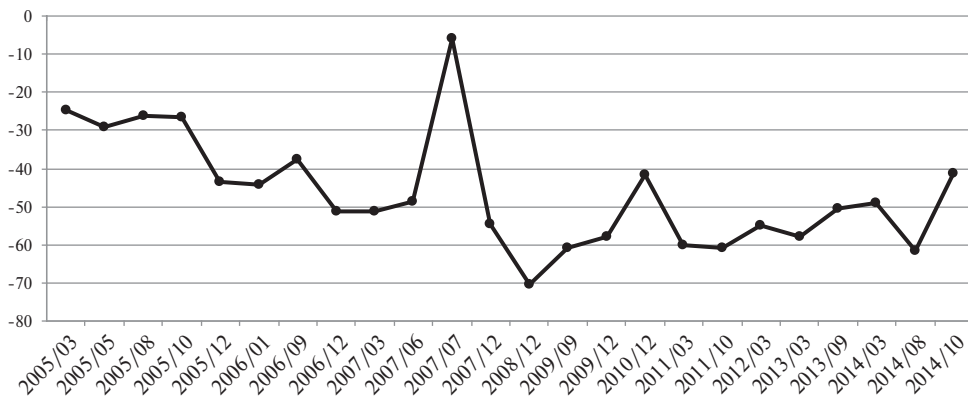
Показник довіри визначається як питома частка осіб, що відповіли «повністю довіряю» та «скоріше, довіряю» на запитання щодо довіри до зазначених інститутів, а недовіра — як сума відповідей «зовсім не довіряю» та «скоріше, не довіряю». Сума довіри та недовіри не дорівнює 100%, оскільки респонденти могли утриматися від відповіді чи обрати варіант відповіді «важко відповісти».

Рис. 5. Рейтинг інститутів за рівнем довіри до них (4–10 жовтня*, 2014 р.), %

* Зірочкою позначено показники довіри до соціальних інститутів станом на серпень 2014 р., у жовтні до таких інститутів не вимірювалася.

На початку жовтня позитивний баланс довіри мали: Президент України П. Порошенко, Уряд на чолі з А. Яценюком, Збройні сили України, засоби масової інформації та інтернет-видання.

Політичні партії, зважаючи на активну передвиборчу діяльність, дещо покращили свій імідж в очах дорослого населення, але зберігають негативний баланс довіри (рис. 6).

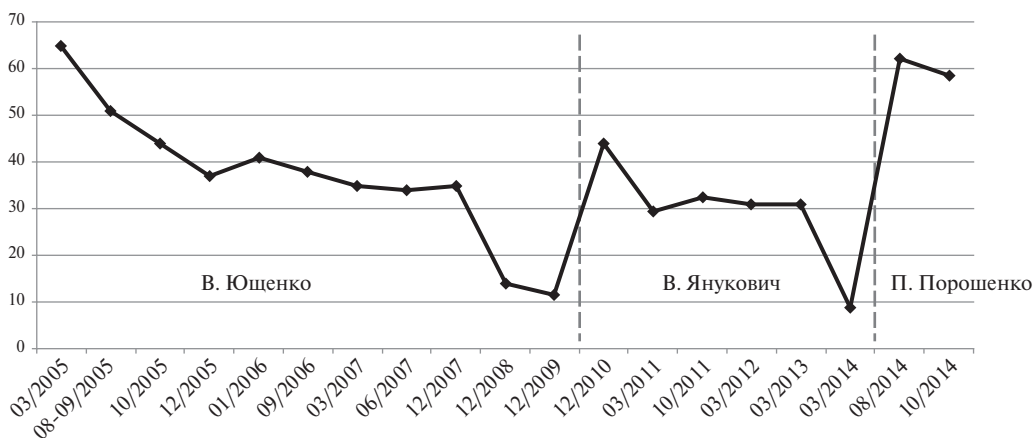

Баланс довіри визначається як різниця між частками населення, що довіряють («повністю» та «скоріше, довіряють») та тими, що не довіряють («зовсім не довіряють» та «скоріше, не довіряють»).

Рис. 6. Динаміка балансу довіри політичним партіям (2005–2014 рр.), %

Джерело: моніторинг, проведений Українським інститутом соціальних досліджень ім. Олександра Яременка, Центром «Соціальний моніторинг» спільно з відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Дещо знизився рівень довіри до Президента України П. Порошенка, порівняно із серпневими результатами (рис. 7).

З лютого 2005 р. по грудень 2009 р. вимірювався рівень довіри до В. Ющенко; з грудня 2010 р. до березня 2013 р. – вимірювався рівень довіри до В. Януковича; у серпні – жовні 2014 р. вимірювався рівень довіри до П. Порошенка.

22 лютого 2014 р. В. Янукович був визнаний Верховною Радою України таким, що в неконституційний спосіб самоусунувся від здійснення конституційних повноважень, та є таким, що не виконує свої обов'язки, проте в березні 2014 р., у зв'язку з відсутністю новообраного Президента, вимірювався рівень довіри до В. Януковича.

**Рис. 7. Динаміка довіри Президенту України (2005–2014 рр.), %
сума відповідей «повністю довіряють» та «скоріше, довіряють»**

Таблиця 6. Динаміка інституційної довіри в Україні впродовж 2005–2014 рр., %

		2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	2014/08	2014/10		
Динаміка рівня довіри органам влади																										
Районний рад																										
Баланс довіри	-2,6	-4,4			-9,1	-16,8	-16,3	-10,8	-28,5	-15,4	-16,2	-6,1	-14,3	-36,3	-27,1	-27,7	5,6		-20,6	-21,7	-22,7	-18,7	-23,2			
Довіряють	34,1	35,6			34	34,6	33,8	34,2	29,2	34,5	32,7	37,2	36,8	25,1	30,9	29,2	40,3		33,3	33,7	33,4	35,5	32,2			
Не довіряють	36,7	40,1			43,1	51,4	50,2	45,1	57,6	49,9	48,9	43,3	51,1	61,4	58	56,9	34,6		53,9	55,4	56,1	54,2	55,4			
ВВ	29,2	24,2			23	13,9	16,1	20,7	13,1	15,6	18,4	19,4	12,1	13,4	11	13,9	25,1		12,8	10,9	10,5	10,2	12,4			
Міський (селищний, сільський) рад																										
Баланс довіри	2,8	5,4			1,7	-7,2	-2,6	3,9	-12,5	-2,3	-2,5	4,8	3,7	-24,1	-13,6	-17,3	22,4		-4,4	-13,8	-9	-5,2	-9,4			
Довіряють	40,8	43,1			42,3	37,7	42,3	45,1	38,7	43,9	40,2	46,2	47,6	32,7	38,4	36	55,1		43,9	39,1	39,7	44,3	39,2			
Не довіряють	38,1	37,7			40,6	44,9	44,9	41,1	51,1	46,1	42,6	41,4	43,8	56,8	51,9	53,3	32,8		48,3	52,9	48,7	49,5	48,6			
ВВ	21,1	19,2			17,1	12,1	12,7	13,9	10,1	10	17,2	12,3	8,7	10,5	9,7	10,7	12,1		7,8	8	11,6	6,2	12,2			
Міському (селищному, сільському) голові																										
Баланс довіри	3,7	5,9	7		1,9	-7,7	-0,2	11,9	-7,3	-1,8	-0,1	9,1	5,8	-23,1	-11,1	-11,9	30,3		-0,1	-11,6	-2,6	-1,5	-5			
Довіряють	42,3	42,5	48,7		42,3	37,4	44,8	50	42,5	45,3	43,6	49,9	49,2	33,6	40	36,7	60,6		46,4	40,6	42,9	43,1	40,7			
Не довіряють	38,6	36,7	41,6		40,4	45,1	45	38	49,8	47,1	43,7	40,9	43,3	56,7	51,1	48,7	30,2		46,5	52,2	45,5	44,6	45,7			
ВВ	19,1	15,4	9,7		17,3	12,1	10,3	12	7,7	7,6	12,8	9,3	7,5	9,7	8,9	8,8	9,1		7,1	7,2	11,6	6,1	13,6			
Голові державної адміністрації Вашого району																										
Баланс довіри	-4,8	-3,2			-11	-20	-14,2	-13,5	-31,3	-21	-17,4	-8,6	-16,3	-36,6	-30,2	-29,5	7,5		-20,1	-25,1	-20,2	-26,8	-20,4			
Довіряють	33,5	36,4			32,4	32,3	34,7	33,3	27,6	31,5	31,4	35,5	35,5	24,6	28,8	28	42,2		33,3	31,8	34,1	30,3	33,4			
Не довіряють	38,2	39,5			43,5	52,3	48,9	46,8	58,9	52,4	48,8	44,1	51,8	61,2	59	57,5	34,8		53,4	56,9	54,3	57	53,8			
ВВ	28,3	24,1			24,2	15,5	16,4	20	13,5	16	19,8	20,5	12,8	14,2	12,2	14,5	23		13,3	11,3	11,6	12,6	12,8			
Місцевим депутатам (міської, селищної, районної ради)																										
Баланс довіри																									-9,2	
Довіряють																										42
Не довіряють																										51,2
ВВ																										6,8
Обласний рад																										
Баланс довіри	-4,3	-8,7			-12	-20,3	-21,6	-13,1	-34,4	-22,4	-19,3	-13,7	-23,5	-46,2	-38,7	-34,6	1,1		-29,6	-33,8	-31,2	-29,5	-31,7	-21,8		
Довіряють	33,2	32,4			31,2	31,1	30,1	32,6	26,1	29,9	30,2	32,5	31,9	20	23,8	25,4	40		28,4	26,1	28,3	29,8	23,6	34,5		
Не довіряють	37,6	41,2			43,3	51,4	51,7	45,7	60,6	52,4	49,6	46,1	55,4	66,2	62,4	60	38,9		58	59,9	59,5	59,3	55,3	56,3		
ВВ	29,2	26,4			25,5	17,5	18,2	21,7	13,3	17,7	20,2	21,4	12,7	13,8	13,8	14,6	21,1		13,6	14	12,2	10,9	21,1	9,2		

Продовження таблиці 6

Динаміка рівня довіри органам влади																																
	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	2014/08	2014/10								
Голові державної адміністрації Вашої області																																
Баланс довіри	0	-3,9	-8,2	-8,4	-21,9	-19,3	-9,7	-32,6	-21,1	-23,8	-11	-21,2	-42,9	-36,6	-33,6	X																
Довіряють	36,5	35,6	36,2	32,1	30,4	31,7	34	26,9	30,4	28,3	35,2	33	21,9	25,4	26,4																	
Не довіряють	36,5	39,5	44,5	40,5	52,4	50,9	43,7	59,4	51,5	52,1	46,2	54,3	64,7	62	59,9																	
ВВ	27,1	24,8	19,3	27,5	17,2	17,4	22,4	13,8	18,1	19,5	18,5	12,7	13,4	12,7	13,7																	
Президенту України																																
Баланс довіри	X																															
Довіряють																																
Не довіряють																																
ВВ																																
Баланс довіри	10,7	-9,9	-19,9	-23,6	-34	-39,3	-29,6	-44,4	-32,3	-44,7	-39,4	-33,5	-81,2	-78,5	-71,9	-45,5	-63,5	-61,6	-62,3	-62,1	-61,7	-33,7	-65	X								
Довіряють	47,9	38,9	35	32,6	28,2	26,1	28,9	24,5	29,2	23,4	26,5	23,3	6,7	8,6	11,6	23,9	15,4	16,4	16	17,1	16,5	30,1	15,3									
Не довіряють	37,1	48,7	54,9	56,2	62,2	65,3	58,5	68,9	61,6	68,1	65,9	56,7	87,9	87,1	83,6	69,4	78,9	78,1	78,3	79,2	78,2	63,8	80,3									
ВВ	14,9	12,4	10,2	11,2	9,6	8,7	12,6	6,6	9,2	8,4	7,6	20,1	5,4	4,3	4,8	6,8	5,8	5,5	5,7	3,8	5,3	6,1	4,4									
Верховній Раді України																																
Баланс довіри	X																															
Довіряють																																
Не довіряють																																
ВВ																																
Баланс довіри	X																															
Довіряють																																
Не довіряють																																
ВВ																																
Голові Верховної Ради України																																
Баланс довіри	X																															
Довіряють																																
Не довіряють																																
ВВ																																
Кабінету Міністрів України																																
Баланс довіри	22,6	11,9	-2,5	-12,4	-26,7	-27,6	-15,3	-29,8	-21,3	-28,9	-30,4	X																				
Довіряють	54,5	49,6	42,8	36,3	31,2	31,1	35,2	31,8	34,9	31,4	31,3											15,9	16,6	16,8	31,1	21,9	19,7	20,8	24,2	22,4	X	
Не довіряють	31,9	37,7	45,3	48,6	58	58,7	50,6	61,6	56,2	60,3	61,7											78,9	78,8	78,3	62,8	72,5	74,8	72,6	72	71,1		
ВВ	13,6	12,7	11,9	15,1	10,8	10,2	14,2	6,6	8,9	8,4	7											5,2	4,6	5	6,1	5,6	5,4	6,6	3,8	6,5		
Уряду на чолі з А. Яценюком																																
Баланс довіри	X																															
Довіряють																																
Не довіряють																																
ВВ																																

		Динаміка рівня довіри політичним, соціальним та економічним інститутам																								
		2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	2014/08	2014/10	
Політичним партіям																										
Баланс довіри	-24,8	-29,2	-26,2	-26,4	-43,4	-44,1	-37,5	-51,1	-51,4	-48,5	-5,8	-54,6	-70,3	-60,7	-57,7	-41,6	-60,2	-60,7	-54,9	-58	-50,6	-48,9	-61,5	-41,4		
Довіряють	26,2	28,9	31,1	31	24,1	23,4	26,2	21,5	20,7	21,9	42,8	20,6	12,3	17,1	18,2	26,2	15,3	15,5	20	19,1	21,9	21,3	15,5	25,2		
Не довіряють	50,9	58,1	57,3	57,3	67,4	67,5	63,7	72,7	72,1	70,5	48,7	75,2	82,7	77,7	75,9	67,7	75,5	76,2	74,9	77,1	72,5	70,2	77	66,6		
ВВ	22,8	13	11,5	11,7	8,5	9,1	10,2	5,9	7,1	7,6	8,5	4,1	5	5,2	5,8	6,1	9,2	8,2	5,1	3,9	5,6	8,5	7,5	8,2		
Професілкам																										
Баланс довіри	-19,5	-22,5	-18,4	-18,1	-19,7	-22,5	-17,1	-23,6	-22	-14,5	-23,5	-29,3	-26,5	-23,5	-26,5	-23,5				-21,3	-28,5	-20,1	-32,6	-38,7		
Довіряють	26,8	29,2	32,3	34,2	32,5	30,3	36,4	31,8	31,7	38,8	32,9	30,3	31,6	32,6	31,6	32,6				34	31,7	34,8	27,8	24,8		
Не довіряють	46,3	51,8	50,7	52,4	52,2	52,9	53,5	55,5	53,7	53,2	56,4	59,6	58,1	56,1	58,1	56,1				55,3	60,2	54,9	60,4	63,5		
ВВ	26,9	18,9	17	13,4	15,2	16,8	10,2	12,7	14,6	8	10,7	10	10,4	11,2	10,4	11,2				10,7	8,2	10,3	11,8	11,7		
Церкві/релігійним організаціям																										
Баланс довіри	23	8,8	3,9	7,2	6,5	14,2	-1	0,6	-8,2	-0,2	2,5	-6,8	-6	-7,4	-7,4	5,6	54,2	33,1	6,9	-14	-5,8	14,8	-4,8			
Довіряють	55,9	47	44,4	48,3	47,8	50,3	45,6	45,2	39,5	41,4	47,3	39,7	42,5	41,3	48,6	48,6	72,8	62,1	49,2	39,6	42,8	53,8	42,9			
Не довіряють	32,9	38,1	40,5	41,1	41,4	36,1	46,7	44,5	47,7	41,6	44,7	46,6	48,4	48,7	43	43	18,6	29,1	42,3	53,6	48,6	39,1	47,7			
ВВ	11	14,9	15,1	10,7	10,8	13,6	7,7	10,3	12,8	17	8	13,7	9,2	10	8,3	8,3	8,6	8,8	8,5	6,8	8,6	7,2	9,4			
Громадським об'єднанням																										
Баланс довіри																										
Довіряють																										
Не довіряють																										
ВВ																										
Баланс довіри																										
Довіряють																										
Не довіряють																										
ВВ																										
Національному банку України																										
Баланс довіри	15,3	-3,3	1,2	-9,1	-17,7	-3,5	-4,5	-22,3	-20	-19,1	-3,9	-75,5	-74	-66	-42,8	-47,6										
Довіряють	46,6	39,5	42,1	37	32,5	40,1	38,9	30,9	31,3	31,4	40,9	8,8	9,1	13,2	21,3	21,2										
Не довіряють	31,4	42,8	40,9	46,1	50,3	43,6	43,4	53,3	51,3	50,4	44,8	84,4	83,1	79,2	64,1	68,8										
ВВ	22,1	17,7	17	16,8	17,2	16,3	17,7	15,8	17,4	18,2	14,3	6,8	7,8	7,6	14,6	10										

Продовження таблиці 6

Динаміка рівня довіри правоохоронним органам та збройним силам																										
	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	2014/08	2014/10		
Збройним силам України																										
Баланс довіри	40	33,5	30,1	29,1	20,1	30,4	25,1	10,2	11,7	12,4	20,8	25,5	-0,3	X		6,3	10,7	3,2	-8,3	9,9	2	3	-0,5	11,5	18,5	
Довіряють	64,2	60,6	58	58,5	56,3	61,6	57,4	51,8	52,6	51,2	54,9	60,7	45,9	49,7	51	44,7	41,2	50,1	47,6	47,9	46,2	53,1	56,1	56,1		
Не довіряють	24,2	27,3	27,9	29,5	36,2	31,2	32,3	41,6	40,9	38,7	34,1	35,2	46,2	43,4	40,4	41,5	49,6	40,2	45,6	44,9	46,7	41,6	37,6	37,6		
ВВ	10,2	12,1	14	12	7,5	7,3	10,3	9,6	6,6	10,2	11,1	4,1	7,8	6,9	8,7	14	9,3	9,7	6,7	7,2	6,9	5	6,3	6,3		
Правоохоронним органам																										
Баланс довіри	5,3	X		-11,5	-9	X		-23,9	-22,1	-23,9	X		-19	-37	-25,4	-30,1	-35,5	X		-39,7	-36,4	-33,9	-39,6	-43,4	-32,4	
Довіряють	47,1	37,8	34,4	34,7	40,3	42,2	35,7	36	34,2	38,7	27,9	34,6	31,9	29,5	27,5	30	29,9	27,3	25,8	25,8	27,3	25,8	30,9	30,9		
Не довіряють	41,8	53,7	51,9	55,6	51,8	51,2	59,5	58,1	58,1	57,7	64,9	60	62	65	67,2	66,4	63,8	66,8	69,2	63,3	66,8	69,2	63,3	63,3		
ВВ	11,1	10,4	10,3	10	6,3	5,5	9,5	4,3	4,2	6,9	6,9	2,9	6,1	4,7	4,3	4,9	8,7	6,4	3,2	3,5	4,6	4,8	5,9	5,8		
Міліції																										
Баланс довіри	-10,2	-17,8	-14	-21,2	-24,3	-20	-24,7	-34,2	-33,4	-39,1	-29,2	-27	-50,6	-39,6	-43,5	-45,3	-39,7	-50,8	-48,6	-44,5	-43,8	-52,5	-55	-41,3		
Довіряють	37,7	35,9	37,8	34,4	34,7	37,2	32,9	30,7	31,2	27	32	35,1	21,7	27,8	26,1	24,9	25,7	21,4	24,1	26	25,8	21,3	19,6	27		
Не довіряють	47,9	53,7	51,9	55,6	59	57,2	57,7	65	64,6	66,1	61,2	62,1	72,3	67,5	69,6	70,2	65,5	72,2	72,7	70,5	69,6	73,9	74,6	68,3		
ВВ	14,3	10,4	10,3	10	6,3	5,5	9,5	4,3	4,2	6,9	6,9	2,9	6,1	4,7	4,3	4,9	8,7	6,4	3,2	3,5	4,6	4,8	5,9	4,6		
Прокуратурі																										
Баланс довіри	-7,5	-14,7	-18,9	-23,5	-23,4	-22	-17,6	-29,7	-25,8	-29,2	-34,3	-26	-44,8	-37,4	-39,5	-45,3	-34,2	-48	-44,4	-39,7	-31	-62,6	-59,2	-44,4		
Довіряють	36,4	35,2	33,6	30,8	33,6	33,9	34,6	31	32,3	30,3	26,8	34,3	23,4	27,3	26,6	23,6	24,6	21,6	24,7	27,1	30,1	16,1	16,9	24,6		
Не довіряють	43,8	49,9	52,6	54,3	57,1	55,9	52,2	60,8	58,2	59,4	61,1	60,3	68,2	64,7	66	69	58,7	69,5	69,1	66,8	61,1	78,7	76,1	69		
ВВ	19,8	14,9	13,7	14,9	9,3	10,3	13,2	8,2	9,5	10,2	12,1	5,4	8,5	8	7,4	7,4	16,7	8,9	6,2	6,1	8,8	5,3	7,1	6,4		
СБУ																										
Баланс довіри	16,2	6,5	3,5	0,2	-1,7	2,6	-2,7	-10,1	-2,8	-7,9	2,1	-0,5	-26,8	-19,2	-18,1	19,3	X		-20,4	-22,7	-15,3	-39,1	-32,3	-26,7		
Довіряють	47,7	45,9	44,2	41,9	44,1	46,3	40,9	40,1	43,8	40,4	43,5	46,4	31,6	36,1	36,8	54,8	35,8	35,3	37,6	26,5	30,5	33,2	33,2	33,2		
Не довіряють	31,5	39,4	40,7	41,7	45,7	43,7	43,5	50,4	46,6	48,3	41,3	47	58,5	55,3	55	35,5	56,2	58	52,9	65,7	62,8	59,9	59,9			
ВВ	20,7	14,7	15	16,3	10,2	10	15,6	9,5	9,5	11,3	15,2	6,7	9,9	8,7	8,1	9,6	8	6,7	9,5	7,7	6,7	6,7	6,7	6,8		

Динаміка рівня довіри засобам масової інформації																																												
	2015/03	2015/05	2015/08	2015/10	2015/12	2016/01	2016/09	2016/12	2017/03	2017/06	2017/07	2017/12	2018/12	2019/09	2019/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	2014/08	2014/10																				
Газетам																																												
Баланс довіри	24,6	22,5	21,2	11,6	20,7	19,1	20,5	17,2	19	-1,1	10,6	15,3	13,1	4,2	4,4	13,7	X		16,3	6,1	-2,5	-11,2	-23,2	3,5																				
Довіряють	59,1	57,3	56,2	52,3	57,7	56,5	56,3	56,4	57,6	46,5	52,6	56,3	54,3	49,6	50,1	54,3	X		56,3	50,6	45,9	41	35,5	47,8																				
Не довіряють	34,5	34,8	35,1	40,7	37	37,3	35,8	39,2	38,6	47,6	42	41	41,2	45,4	45,6	40,6	X		40	44,5	48,4	52,2	58,7	44,3																				
ВВ	6,4	7,9	8,7	7	5,3	6,2	7,9	4,4	3,8	5,9	5,4	2,7	4,5	5	4,3	5,1	X		3,7	4,9	5,7	6,8	5,9	7,8																				
Телебаченню																																												
Баланс довіри	35,8	33,9	32,3	24,5	29,7	42,8	35,9	34,3	31,3	20,3	23,2	33,3	27	14,6	15,8	24,2	X		28	17,8	10,7	-9,7	-20,6	14,6																				
Довіряють	64,8	63,6	62,1	59	61	69,4	64,1	65,1	64,6	57,6	59,4	65,6	61,3	55,4	56,2	59,9	X		62,6	57,2	53,1	40,8	36,4	54,7																				
Не довіряють	29,1	29,7	29,9	34,4	34,4	26,6	28,2	30,9	33,2	37,3	36,2	32,3	34,3	40,9	40,4	35,7	X		34,6	39,4	42,4	50,4	57	40,1																				
ВВ	6,1	6,7	8	6,9	4,6	4	7,7	3,9	2,2	5,1	4,5	2,1	4,4	3,7	3,4	4,3	X		2,8	3,4	4,5	8,7	6,6	5,3																				
Радіомовленню																																												
Баланс довіри	27,6	24,7	26	15,8	25,2	28,6	24,7	22,9	21,8	7,2	15	26,8	17,8	5,5	8,7	18,9	X		17,2	2,6	22,7	15,5	-10,8	2,7																				
Довіряють	60,3	58,1	58,1	53,8	59,7	61,4	57,9	58,8	58,6	50,1	54,5	61,7	56,5	49,8	51,7	56,6	X		55,9	48,1	69,5	55,9	42,9	46,5																				
Не довіряють	32,7	33,4	32	38	34,4	32,8	33,2	35,9	36,8	43	39,5	34,9	38,6	44,3	43	37,7	X		38,7	45,5	46,8	40,3	53,7	43,8																				
ВВ	7	8,5	10	8,1	5,8	5,7	9	5,3	4,7	6,8	6	3,4	4,8	5,8	5,3	5,7	X		5,4	6,3	5,6	3,8	3,3	9,7																				
Інтернет-виданням, інформаційним сайтам																																												
Баланс довіри	X																							1,7																				
Довіряють	X																							38,4																				
Не довіряють	X																							36,4																				
ВВ	X																							25,5																				

Продовження таблиці 6

Динаміка рівня довіри зовнішньо-політичним суб'єктам																												
	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	2014/08	2014/10				
НАТО																												
Баланс довіри	-21,6	-32,3	-34,7	-32,5	-43,6	-41,6	-44,1	-47,1	-53,9	-55	-49,1	-50,9	-54,7	-64,5	-61,7	-52,7	X		-51,4	-55,2	-47,5	-29,6	-22	-5,5				
Довіряють	26,1	20,7	21,6	23	19	20,7	20,7	21	16,7	15,9	18,6	20	16,6	12,1	13	14,6			17	15,9	17,9	29,7	33,6	40				
Не довіряють	47,7	53	56,3	55,5	62,6	62,3	64,9	68,1	70,6	70,9	67,7	70,9	71,3	76,5	74,8	67,4	68,4	71,1	65,4	59,2	55,6	45,5						
ВВ	26,1	26,3	22,2	21,5	18,4	17	14,4	11	12,6	13,1	13,7	9	12,1	11,3	12,2	17,9	14,6	13	16,7	11,1	10,9	14,5						
Посадовим особам Євросоюзу																												
Баланс довіри	X																											
Довіряють																										-7,3	-22,2	-4,9
Не довіряють																										35,6	33,5	40,1
ВВ																										42,9	55,7	45
Владі Російської Федерації																												
Баланс довіри	X																											
Довіряють																										-45,6	-76,9	-79,2
Не довіряють																										23,2	7,6	5,3
ВВ																										68,8	84,5	84,5

Рівень довіри до результатів соціологічних опитувань (4–10 жовтня 2014 р.)

Загалом майже дві третини (62,3%) відповіли, що тією чи іншою мірою цікавляться даними опитувань громадської думки, а майже 38% – не цікавляться.

Кожен другий українець довіряє даним соціологічних досліджень, чверть не довіряє і ще чверть – не визначились.

Серед тих, хто цікавиться соціологією, 82% довіряють даним і лише кожен десятий – ні (див. рис. 8).

Таблиця 7

Чи цікавитеся Ви даними соціологічних досліджень, опитувань громадської думки?, %

Так	33,4	62,3
Так, залежно від тематики	28,9	
Ні	37,8	

Таблиця 8

Чи довіряєте Ви даним соціологічних досліджень, опитувань громадської думки?, %

Довіряю (цілком, переважно, скоріше)	50,2
Не довіряю (скоріше, переважно, зовсім)	24,9
Важко відповісти	25,0

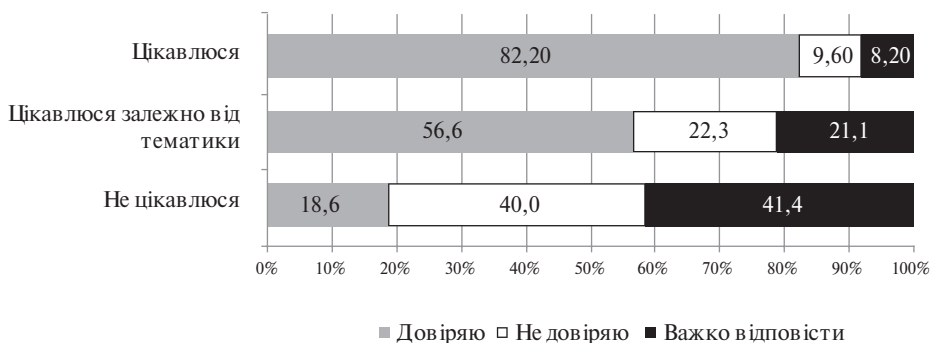

Рис. 8. Рівень довіри до даних соціологічних досліджень серед тих, хто цікавиться і хто не цікавиться ними, %

Аудиторія телевізійної політичної реклами під час парламентської виборчої кампанії. Емоційне сприйняття та довіра до реклами

Лідером з охоплення населення телевізійною рекламою, за даними опитування, є Партія «БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА» (її бачили 82,8% опитаних). Також серед лідерів Радикальна партія Олега Ляшка (75,7%), ВО «Батьківщина» (75,1%), «НАРОДНИЙ ФРОНТ» (73%). Аутсайдером за охопленням телевізійною рекламою серед основних політичних партій та блоків виявився «БЛОК ЛІВИХ СИЛ УКРАЇНИ» (чию рекламу бачили 19,9% респондентів) (див. рис. 9).

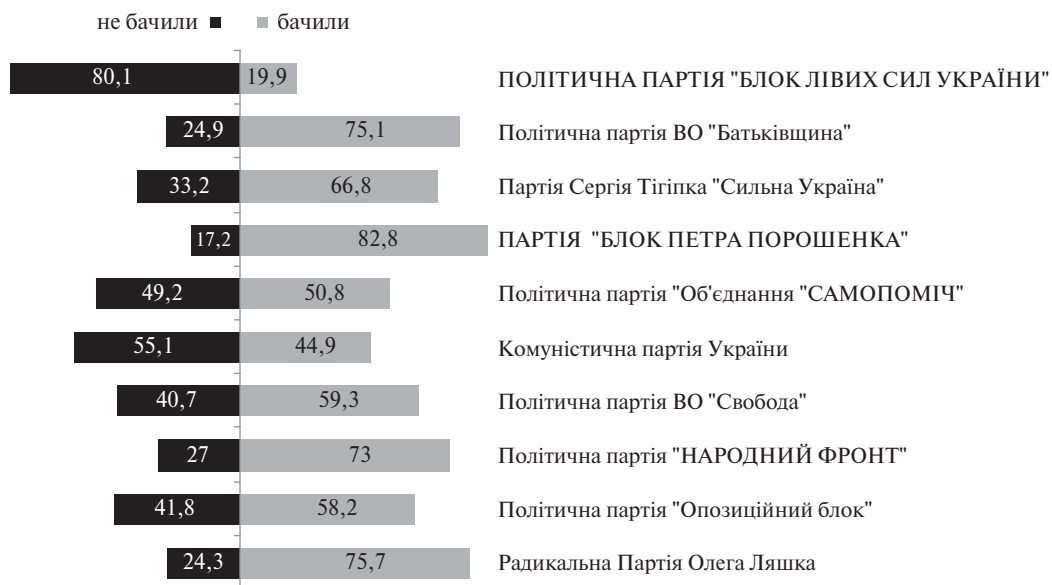

Рис. 9. Аудиторія телевізійної політичної реклами партій та блоків, %

Джерело: За результатами відповідей на запитання:

«Скажіть, Ви бачили телевізійну рекламу політичної партії ...?» (17–22 жовтня 2014 р.)

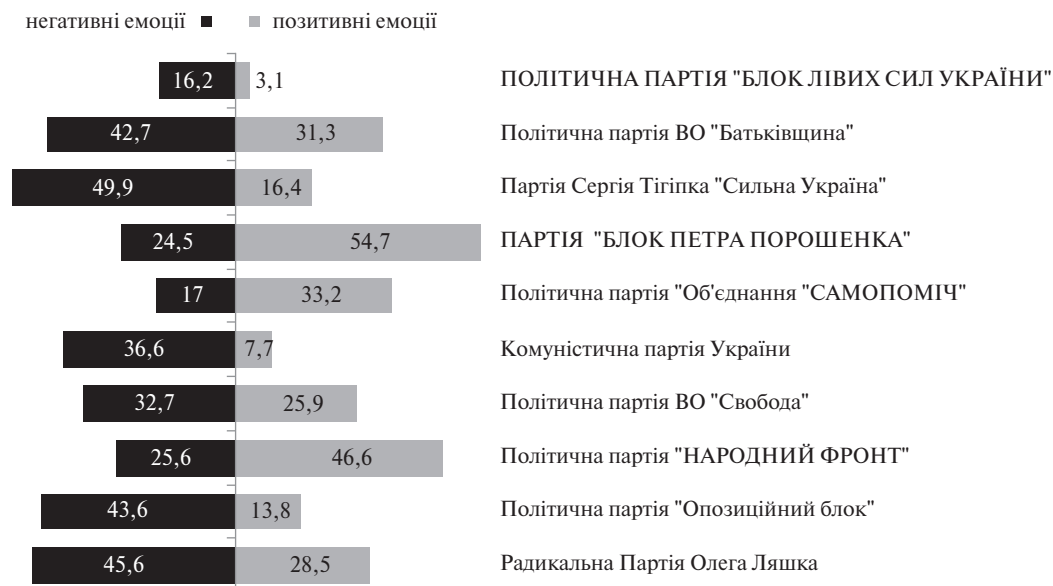

Рис. 10. Емоційне сприйняття телевізійної політичної реклами, % від тих, хто бачив рекламу

Джерело: За результатами відповідей на запитання:

«Якщо бачили [телевізійну рекламу партій та блоків], які емоції вона у Вас викликає: позитивні чи негативні?» (17–22 жовтня 2014 р.)

Партія «БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА» є також лідером за позитивною емоційною реакцією аудиторії на телевізійну рекламу. Цей блок має найкраще співвідношення тих, у кого телевізійна реклама викликає позитивні емоції, і тих, у кого емоції негативні (відповідно, 57,4% до 24,5%). Переважання позитивних емоцій спостерігається у сприйнятті реклами партії «САМОПОМІЧ» (відповідно, 33,2% до 17%), а також «НАРОДНОГО ФРОНТУ» (відповідно, 46,6% до 25,6%). Найменше позитиву викликає серед своїх глядачів телевізійна реклама «БЛОКУ ЛІВИХ СИЛ УКРАЇНИ» (відповідно, 3,1% до 16,2%), Комуністичної партії України (відповідно, 7,7% до 36,6) та «Опозиційного блоку» (відповідно, 13,8% до 43,6%).

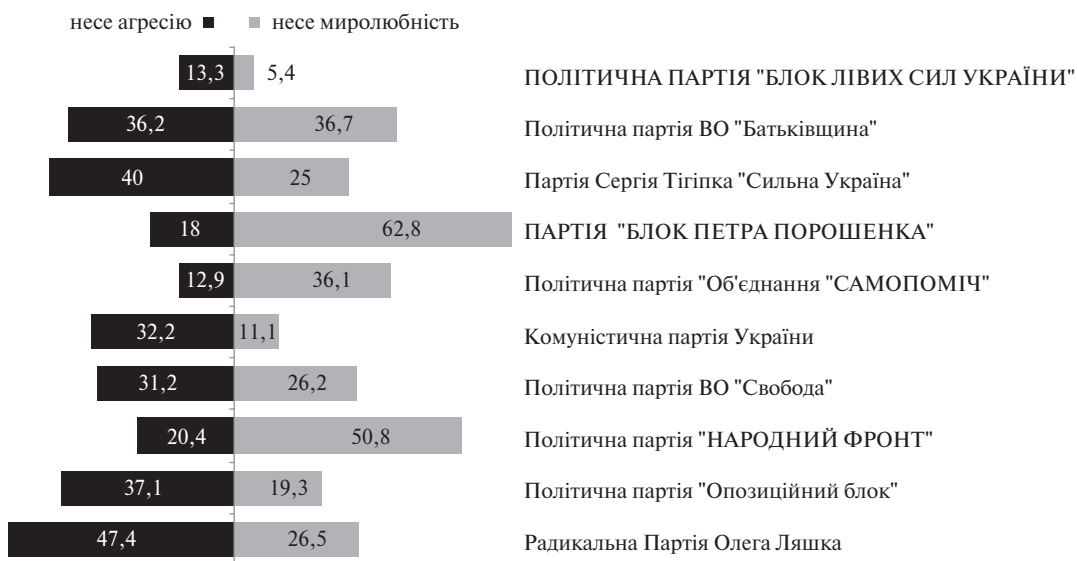

Рис. 11. Сприйняття миролюбності/агресивності телевізійної політичної реклами, % від тих, хто бачив рекламу

Джерело: За результатами відповідей на запитання: «Що ця реклама несе: миролюбність чи агресію?» (17–22 жовтня 2014 р.)

Як найбільш миролюбні аудиторією сприймаються рекламні звернення «БЛОКУ ПЕТРА ПОРОШЕНКА» (вважають їх миролюбними 62,8%, агресивними – 18%), «Об'єднання «САМОПОМІЧ»» (відповідно, 36,1% до 12,9%), «НАРОДНОГО ФРОНТУ» (відповідно, 50,8% до 20,4%). З точки зору глядачів, найгірше співвідношення агресії й миролюбності має реклама Комуністичної партії України (вважають її миролюбною 11,1% проти 32,2% тих, хто вважає агресивною), «БЛОКУ ЛІВИХ СИЛ» (відповідно, 5,4% проти 13,3%) та «Опозиційного блоку» (відповідно, 19,3% проти 37,1%).

Найкращий баланс довіри телевізійній рекламі у «БЛОКУ ПЕТРА ПОРОШЕНКА» (довіряють 49,6%, не довіряють 31,9%), «Об'єднання «САМОПОМІЧ»» (відповідно, 28,7% до 20,7%) та «НАРОДНОГО ФРОНТУ» (відповідно, 39,9% до 31,8%). Найгірший баланс довіри – у «БЛОКУ ЛІВИХ СИЛ УКРАЇНИ» (2% довіри до 17,1% недовіри), Комуністичної партії України (відповідно, 5,1% до 38,7%) та «Опозиційного блоку» (відповідно, 9,8% до 47,1%) (див. рис. 12).

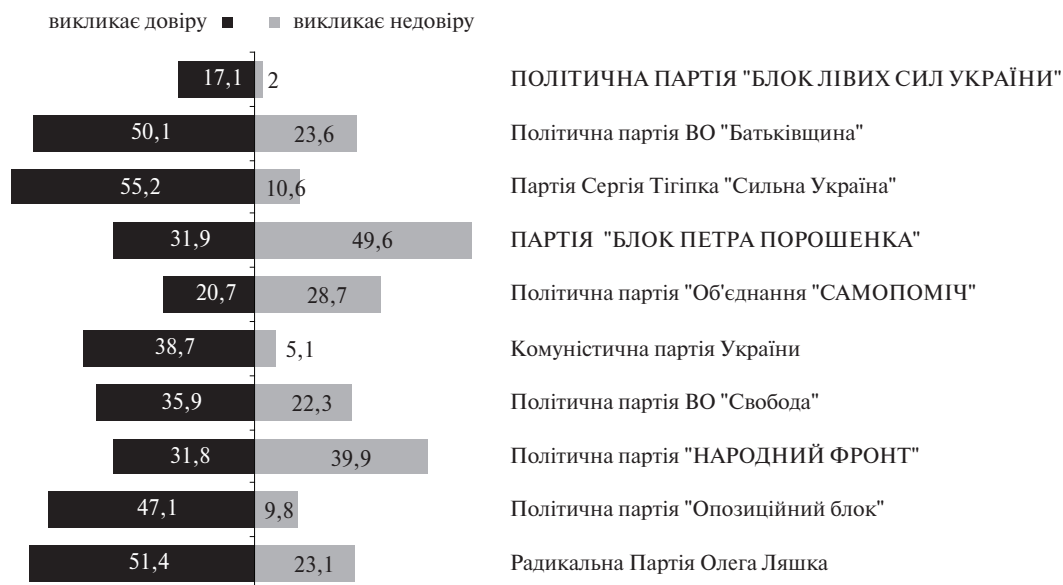

Рис. 12. Довіра до телевізійної політичної реклами, % від тих, хто бачив рекламу

Джерело: За результатами відповідей на запитання:

«Ця реклама викликає у Вас довіру чи недовіру?» (17–22 жовтня 2014 р.)

Таблиця 9

Одномірні розподіли відповідей на запитання, % (17–22 жовтня 2014 р.)

1. Скажіть, Ви бачили телевізійну рекламу політичної партії? 2. Якщо бачили, які емоції вона у Вас викликає: позитивні чи негативні? 3. Що ця реклама несе: миролюбність чи агресію? 4. Ця реклама викликає у Вас довіру чи недовіру?

	1. Бачили		2. Емоції*		3. Несе*		4. Викликає*	
	Ні	Так	Позитивні	Негативні	Миролюбність	Агресію	Довіру	Недовіру
Радикальна партія Олега Ляшка	24,3	75,7	28,5	46,5	26,5	47,4	23,1	51,4
Політична партія «Опозиційний блок»	41,8	58,2	13,8	43,6	19,3	37,1	9,8	47,1
Політична партія «НАРОДНИЙ ФРОНТ»	27,0	73,0	46,6	25,6	50,8	20,4	39,9	31,8
Політична партія ВО «Свобода»	40,7	59,3	25,9	32,7	26,2	31,2	22,3	35,9
Комуністична партія України	55,1	44,9	7,7	36,6	11,1	32,2	5,1	38,7
Політична партія «Об'єднання «САМОПОМІЧ»	49,2	50,8	33,2	17,0	36,1	12,9	28,7	20,7
ПАРТІЯ «БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА»	17,2	82,8	57,4	24,5	62,8	18,0	49,6	31,9
Партія Сергія Тігіпка «Сильна Україна»	33,2	66,8	16,4	49,9	25,0	40,0	10,6	55,2
Політична партія ВО Батьківщина»	24,9	75,1	31,3	42,7	36,7	36,2	23,6	50,1
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ «БЛОК ЛІВИХ СИЛ УКРАЇНИ»	80,1	19,9	3,1	16,2	5,4	13,3	2,0	17,1

* Сума відповідей незначно відрізняється від частки тих, хто бачив рекламу, через те, що не всі дали відповідь на запитання 2–4.

Отримано 15.12.14

Балакирева О.Н., канд. социол. наук, заведующая отделом мониторинговых исследований социально-экономических трансформаций ГУ «Институт экономики и прогнозирования НАН Украины», председатель правления ОО «Украинский институт социальных исследований имени А. Яременко»,
Дмитрук Д.А., канд. социол. наук, научный сотрудник отдела мониторинговых исследований социально-экономических трансформаций ГУ «Институт экономики и прогнозирования НАН Украины», директор Центра «Социальный мониторинг» (Киев)

МОНИТОРИНГ ОБЩЕСТВЕННОГО МНЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ: ОСЕНЬ 2014 г.

На основе данных двух общенациональных опросов (октябрь 2014 г.) представлены срез и анализ общественно-политических настроений, заинтересованности ходом политической жизни, электоральных настроений и ориентаций населения Украины. Отслежено динамику уровня доверия высшим должностным лицам, основным политическим и социальным институтам, партиям, органам власти страны за последние 10 лет.

Ключевые слова: общественное мнение, общественно-политические настроения, динамика доверия.

Balakireva O.M., PhD. (Sociology), head of department for monitoring research of social and economic transformation, Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences,

Dmytruk D.A., PhD. (Sociology), Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences

PUBLIC OPINION MONITORING IN UKRAINE: FALL OF 2014

Based on the data of two national surveys (October 2014) authors present the snapshot and the analysis of socio-political attitudes, interests in the political life progress, electoral attitudes and orientations of the Ukrainian population. Article tracks the dynamics of trust to the highest officials, main political and social institutions, political parties, and country authorities at all levels for the last 10 years.

Keywords: public opinion, socio-political attitudes, trust dynamics.